

BELGISCHE KAMER VAN  
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

5 juli 2018

**WETSONTWERP**

**tot wijziging van het Wetboek der registratie-,  
hypotheek- en griffierechten teneinde  
de griffierechten te hervormen.**

**AMENDEMENT**

ingediend in plenaire vergadering

---



---

*Zie:*

**Doc 54 2569/ 2016/2017):**

- 001: Wetsontwerp.
- 002: Amendement.
- 003: Verslag van de eerste lezing.
- 004: Artikelen aangenomen in eerste lezing.
- 005: Amendementen.
- 006: Verslag van de tweede lezing.
- 007: Tekst aangenomen in tweede lezing.
- 008: Amendement.
- 009: Advies van de Raad van State.
- 010: Amendementen.
- 011: Aanvullend verslag.
- 012: Tekst aangenomen door de commissie.
- 013: Amendement.
- 014: Aanvullend verslag.
- 015: Tekst aangenomen.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS  
DE BELGIQUE

5 juillet 2018

**PROJET DE LOI**

**modifiant le Code des droits d'enregistrement,  
d'hypothèque et de greffe en vue de  
réformer les droits de greffe**

**AMENDEMENT**

déposé en séance plénière

---



---

*Voir:*

**Doc 54 2569/ (2016/2017):**

- 001: Projet de loi.
- 002: Amendement.
- 003: Rapport de la première lecture.
- 004: Articles adoptés en première lecture.
- 005: Amendements.
- 006: Rapport de la deuxième lecture.
- 007: Texte adopté en deuxième lecture.
- 008: Amendement.
- 009: Avis du Conseil D'État.
- 010: Amendements.
- 011: Rapport complémentaire.
- 012: Texte adopté par la commission.
- 013: Amendement.
- 014: Rapport complémentaire.
- 015: Texte adopté.

9023

## Nr. 32 VAN DE HEER VAN HECKE c.s.

## Art. 2

**In de onder a) voorgestelde bepaling de volgende wijzigingen aanbrengen:**

**a) in het bepaalde onder 1° het getal “50” vervangen door het getal “40”;**

**b) in het bepaalde onder 2° het getal “165” vervangen door het getal “100”;**

**c) in het bepaalde onder 3° het getal “400” vervangen door het getal “210”;**

**d) in het bepaalde onder 4° het getal “650” vervangen door het getal “375”.**

## VERANTWOORDING

Hoewel het door het Grondwettelijk Hof betwiste criterium van de waardering van de geldelijke waarde van de vordering daadwerkelijk uit het wetsontwerp is gehaald, is de verhoging van de rolrechten waarin het in juni 2017 ingediende wetsontwerp (DOC 54 2569/001) voorzag, nog steeds actueel, ook na de jongste amendementen van de meerderheid.

De wijziging van artikel 269<sup>1</sup> zoals die in de commissie voor de Justitie is aangenomen, handhaaft immers dezelfde bedragen en heeft zagezegd de belemmering van de toegang tot het gerecht weggenomen door de betaling van die rechten uit te stellen tot het einde van de rechtsgang. Het spreekt echter vanzelf dat een rechtzoekende die voor de rechtbank zijn rechten wil doen gelden, op voorhand en voorzichtig de kosten zal inschatten die de rechtsvordering voor hem zal meebrengen, alsook de bedragen die hij zal moeten betalen indien hij in het ongelijk wordt gesteld. Die eventuele kosten zullen hem uiteraard doen twijfelen om zijn rechten te doen gelden, aangezien niemand de zekerheid heeft een rechtszaak te winnen, al zeker niet bij een beroep na een eerste ongunstig vonnis.

In eerdere adviezen onderstreepte de Raad van State in dit verband: “Een dergelijke verhoging van de rolrechten houdt een beperking in van het recht op toegang tot de rechter. Bijgevolg moet worden nagegaan of de ontworpen regeling bestaanbaar is met dat recht.”. Voorts stelt de Raad van State:

## N° 32 DE M. VAN HECKE ET CONSORTS

## Art. 2

**A l'article proposé dans le a), apporter les modifications suivantes:**

**a) dans le 1°, remplacer le nombre “50” par le nombre “40”;**

**b) dans le 2°, remplacer le nombre “165” par le nombre “100”;**

**c) dans le 3°, remplacer le nombre “400” par le nombre “210”;**

**d) dans le 4°, remplacer le nombre “650” par le nombre “375”.**

## JUSTIFICATION

Si, le projet a effectivement abandonné le critère de l'appréciation de la valeur pécuniaire de la demande, critiqué par la Cour constitutionnelle, l'augmentation des droits de rôle prévue dans le projet de loi déposé en juin 2017 (DOC 54 2569/001) reste d'actualité, y compris suite aux derniers amendements de la majorité.

En effet, la modification de l'article 269<sup>1</sup> telle qu'adoptée en commission de la Justice maintient les mêmes montants et prétend avoir supprimé l'obstacle à l'accès au juge en reportant le paiement à la fin de la procédure. Mais, il est évident qu'un justiciable qui souhaite faire valoir ses droits en justice va évaluer a priori et prudemment les frais que son action en justice va lui occasionner et les montants à payer s'il n'obtient pas gain de cause. L'éventualité de ces frais sera un frein évident à faire valoir ses droits, nul ne pouvant avoir la certitude de gagner son procès et encore moins dans le cas d'un recours après un premier jugement défavorable.

Dans de précédents avis le Conseil d'État soulignait à cet égard: “Une telle augmentation des droits de mise au rôle restreint le droit d'accès au juge. On vérifiera dès lors si le régime en projet est conciliable avec ce droit.” Le Conseil d'État continue: “Il faut en outre tenir compte de la charge financière

“[Er moet] rekening worden gehouden met de totale financiële last verbonden aan het voeren van een gerechtelijke procedure. Bijgevolg moeten niet alleen de rolrechten, maar alle van overheidswege aan een gerechtelijke procedure verbonden kosten, zoals de andere griffierechten, de rechtsplegingsvergoeding die desgevallend verschuldigd is, de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand en de (niet-recupereerbare) btw op de erelonen van advocaten – in alle fasen van het geding – in rekening worden gebracht. Het Grondwettelijk Hof heeft overigens overwogen dat de wetgever wanneer hij andere maatregelen neemt die de kosten van de gerechtelijke procedures kunnen verzwaren, rekening dient te houden met de verzwaring van de financiële last verbonden aan de uitoefening van het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en van de wapengelijkheid ten gevolge van de kosten verbonden aan de heffing van 21 % btw over de diensten van advocaten”.

In zijn arrest van 9 februari 2017 (13/2017) heeft het Grondwettelijk Hof zich echter niet uitgesproken over de evenredigheid en de redelijkheid van de verhoging van de griffierechten, aangezien die niet dienden te worden onderzocht om de vernietiging van die verhoging te staven. Het ontbreken van een advies over dat aspect mag derhalve niet worden geïnterpreteerd als een stilzwijgende instemming met de hervorming.

De door de regering ingediende amendementen strekken ertoe extra budgettaire ontvangsten te creëren. Volgens de oorspronkelijke memorie van toelichting beoogde het wetsontwerp bovendien een redelijke bijdrage van de rechtzoekende te vragen en streefde het naar een verhoogde financiële ontlasting van het ondoordacht beroep op de rechterlijke macht, om de rechtzoekende zodoende aan te sporen méér gebruik te maken van de alternatieve vormen van geschillenbeslechting waarin in het rechtsbestel is voorzien. Volgens de Raad van State houdt “(e)en dergelijke verhoging van de rolrechten een beperking in van het recht op toegang tot de rechter”. Bovendien zou het voor de belastingadministratie wel eens zéér moeilijk kunnen worden om de bedragen na afloop van de rechtsgang ook daadwerkelijk te innen.

Om al die redenen is het cruciaal dat de Raad van State zich kan uitspreken over de regeling waarbij de griffierechten pas na afloop van de procedure zullen worden geïnd en zij bovendien fors worden verhoogd.

De nieuwe regeling werd inderhaast ingevoerd door middel van de amendementen van 29 mei 2018, die opnieuw naar de commissie voor de Financiën werden overgezonden. Er zij aan herinnerd dat het wetsontwerp in oktober 2017 op de agenda van de plenaire vergadering van de Kamer stond;

totale liée à l’engagement d’une procédure judiciaire. Dès lors, outre les droits de mise au rôle, il faut également porter en compte tous les coûts que les pouvoirs publics lient à une procédure judiciaire, tels que les autres droits de greffe, l’indemnité de procédure éventuellement due, la cotisation au Fonds budgétaire relatif à l’aide juridique de deuxième ligne et la TVA (non récupérable) sur les honoraires des avocats, et ce à toutes les étapes de la procédure. La Cour constitutionnelle a au demeurant considéré que lorsqu’il prend d’autres mesures susceptibles d’alourdir le coût des procédures juridictionnelles, le législateur doit prendre en considération l’alourdissement de la charge financière liée à l’exercice du droit à un recours effectif et à l’égalité des armes qui résulte des coûts inhérents à l’assujettissement des prestations de services des avocats à un taux de TVA de 21 %”.

Dans son arrêt du 9 février 2017 (13/2017), la Cour constitutionnelle ne s’est quant à elle pas prononcée sur le caractère proportionné et raisonnable de l’augmentation des droits de greffe, cet examen n’étant pas nécessaire à fonder son annulation. L’absence d’avis sur ce point ne peut de ce fait pas être interprété comme un cautionnement tacite de la réforme.

L’objectif des amendements déposés par la majorité vise un supplément de recettes budgétaires. Selon l’exposé des motifs initial, le projet visait en outre à demander tout autant une participation raisonnable du justiciable et tendait à plus grande dissuasion financière du recours irréfléchi au pouvoir judiciaire pour ainsi inciter le justiciable à utiliser davantage les modes alternatifs de résolution de litiges prévus dans l’ordre juridique. D’après le Conseil d’État, “une telle augmentation des droits de mise au rôle restreint le droit d’accès au juge”. De plus, la praticabilité des perceptions en fin de procédure par l’administration fiscale peut poser de grandes difficultés.

Pour toutes ces raisons, il est capital de permettre au Conseil d’État de se prononcer sur le système qui à la fois renvoie la perception des droits de greffe en fin de procédure et augmente considérablement les montants des droits de greffe.

Le nouveau système a été introduit dans la précipitation par des amendements du 29 mai 2018 et renvoyés en commission des finances. Il faut rappeler que le projet de loi était inscrit à l’ordre du jour de la séance plénière de la Chambre au mois d’octobre 2017, que le temps écoulé permettait gouvernement

de tijd die inmiddels is verstreken, had de regering kunnen benutten om haar amendementen aan de gebruikelijke procedure te onderwerpen en om bij de Raad van State advies in te winnen. Het is verstandig het advies van de Raad van State te vragen over de overwogen berekeningswijze voor de griffierechten, teneinde een systeem in te stellen dat evenredig is met en niet-discriminerend is ten opzichte van het streefdoel en dat de essentie van het recht van toegang tot een rechter niet aantast.

Dit amendement strekt ertoe de in het wetsontwerp vermelde bedragen van de griffierechten te verlagen tot de bedragen die momenteel van toepassing zijn.

Stefaan VAN HECKE (Ecolo-Groen)  
Benoît DISPA (cdH)  
Annick LAMBRECHT (sp.a)  
Ahmed LAAOUEJ (PS)

de suivre la procédure habituelle concernant ses amendements et de les soumettre à l'avis du Conseil d'État. Il est judicieux d'obtenir l'avis du Conseil d'État sur la méthode de calcul des droits de greffe envisagée afin de mettre en place un système proportionné et non discriminatoire à l'objectif poursuivi et qui ne porterait pas atteinte à la substance du droit d'accès à un juge.

Le présent amendement vise à ramener les montants des droits de greffe prévus par le projet au montant actuellement applicables.